

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben hárhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, július 20.

Szüneti munka.

Bármilyen ellenmondásnak látszik is, a három hónapi parlamenti szünet az országgyűlési képviselőkre nézve nem jelent három hónapi pihenést, annál kevésbé semmittevést, hanem csak változatosságot a — munkában. Mert ha ez alatt az idő alatt nincs is tennivaló a fórumon, mindazonáltal fontos feladatok várnak a képviselőkre — otthon, a választó kerületekben.

Máskor is kötelességük és érdekük a nemzet választottainak, hogy időközönként keressék az érintkezést választóikkal, hogy maguk is közvetlenül tájékozódjanak a közhangulatról s részükről is tájékoztatást nyújtsanak az általános politikai helyzetről s annak intímabb természetű intézkedéseiről, amelyek vagy elferdítve vagy elhomályosítva kerülnek a közvélemény színe elé. Csak ez a közvetlen és szorosabb érintkezés biztosítja a választók és választottak között azt az összhangot, amely a parlamentáris elengedhetlen feltételét, ugyszólván élető levegőjét képezi.

Fokozottabb mértékben szükség van azonban erre az érintkezésre a mai vi-

szonyok között, a mikor a nemzet külső és belső ellenségeinek egész légiója megfeszített erővel és pokoli leleményességgel dolgozik azon, hogy a követelményt félrevezesse, a nemzeti politika hívei között viszályt vagy legalább csüggedést, kételyt és a nemzet vezérei iránt bizalmatlanságot támasszon, hogy ily alattomos módon megbontván a hazafias pártok szövetkezéséből alakult egységes tábor, a nemzeti törekvések diadalmas előnyomulása elé akadályokat gördítsen.

Elég e részben utalni a bukott rendszer bérenceinek és újból hatalomra sóvárgó hiveinek arra a taktikájára, hogy rosszhiszemű kritikával, gonosz gyanúsításokkal, hangzatos jelszavakkal, tullicitálással, sőt a radikálizmus zászlajának lobogtatásával is iparkodnak népszerűlenné tenni a mai alakulást s maguk felé fordítani a közbizalmat.

Már maga ez a körülmény elég arra, hogy általában minden képviselőt erélyes ellenakcióra sarkaljon, mert a szu is hitvány féreg, apránként mégis megőrli a legerősebb fát is, ha háborítlanul engedik dolgozni; a politikában pedig sohase szabad az ellenfelet ignorálni, kivált ha az olyan ravasz, olyan gonosz és fáradhatatlan, mint a milyen az, amely a koalíció ellen folytatja az aknamunkát.

Még nagyobb éberséget és tevékeny-

séget parancsol a helyzet azokra a képviselőkre, akiknek a kerületében a nemzetközi felforgatók, vagy a nemzetiségek propagandája bujtogat. Csak a vak nem látja azokat a nagy veszedelmeket, amelyeket ezek az izgatások a társadalmi rendre, a közgazdasági életre és a magyar államiságra zudítsanak. Ez az összpontosított erővel és igazán jobb ügyhöz méltó szívóssággal folytatott támadás egyenesen lételünk ellen irányul; az önfentartási ösztön és a honfui érzés tehát mindnyájunknak, elsősorban pedig az országgyűlési képviselőknél, mint a közvélemény hivatott irányítóinak szorgos kötelességévé teszi, hogy kiki a maga hatáskörében mindent elkövessen a veszélyes izgatások ellensúlyozására.

Megadja erre az alkalmat a képviselőknél a beszámoló és a pártgyűlések tartása s a közönséggel való érintkezésnek sokféle módja. Maga a munka pedig nem csekély ugyan, de nem is nehéz. Hiszen mindössze az igazság fegyvereit kell harcba vinni a népámitás ellen, s hála a Gondviselésnek, a mi népünk tiszta eszü, józan gondolkodású nép, a mely könnyen megéri az okos és az igaz szót, csak föl kell világosítani, s egyfelől a kézzelfogható tények fölsorolásával, másfelől a kitűzött célok föltárásával meg kell nyugtatni és alkalmas

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Husz év után.

Irta: M. Hrabovszky Júlia.

Mindig óhajtottam viszontlátni B. városát, ahol több éven át koptattam az iskola padjait és udvarolgattam az erkölcsös kis város szép leánykájának, mikor könyvekkel hónapok alatt nagy buzgón siettek a Fő-utca végén álló, rácsos ablaku kolostor s űrke falai közé, ahol az Orsolya-szűzek oktatták a város liliomait sok-sok tudományra és erényes, illemtudó magaviseletre. Ez nem gátolta azonban a buzgó kis tanítványokat, hogy koronkint hiányos helyesírással, de anná fellengőbb irányban, ne felelgessenek a kis diákok szerelmes leveleire.

Persze nekem is megvolt az ideálom. Azaz volt nekem több is, de egy közülök, különösen az emlékemben maradt.

Sok, sok év múlt el azóta. A kis diákból lapszerkesztő lett, az idáj-i sorban férjhez mentek, de azért a vágy viszontlátni B. városát, nem halt ki a sokat apasztalt, kis-é blazirt író szívéből. Van valami vegtelenül vonzó ifjúkori emlékeinkben; a mut fityolán át búbajos színekben tűnnek föl e őttünk a legjelentéke-

lenebb dolgok is, mert az ifjuság zománca ragyog azokon.

Mikor tehát a farsangban egészen váratlanul felszólítottak, nem lenné e hajlandó B.-ben az irodalmi kör ünnepélyes megalapítása alkalmából fölolvastat tartani, örömmel mondtam igent. Végre viszontlátom első szereplésem színpadát, mert az érettségi vizsga minden ifjú életében az első, fontos lépés az élet deszkáin és én azt B.-ben tettem meg.

A kis város keveset változott, mert, hogy itt-ott egy új emeletes ház épült, még nem sokat változtatott a hegyes kövekkel kövezett városka jellegén.

Először is a Harang-utcát kerestem föl. Itt voltam koszt és kvártélyban a Futó kisasszonyoknál, két derék vén leánynál, kik anyagiilag gondoskodtak a védszárnyak alá vett fiukról és jól illettek a Harang-utca, lévén ők a városkának hirharangjai. A Futó kisasszonyok már régen nem harangoznak többé és csendesen pihennek a temető fűzfái alatt, de a kis földszintes ház, ahol laktunk, még fennállt. Ott volt a gyümölcsös is, honnat éretlen barackot lopkodunk. A borbély boltja is meg volt még; vigan zörgött a szél — akár husz év előtt — a révtányérokat és mintha ugyanazon borbélylegény állt volna most is, ásiózva az aitóban.

És mégis mennyire változva, másképen tűnt föl előttem minden! Az öreg Mesko emeletes, cifra háza nem imponált, a gimnázium falai nem töltöttek el szent borzongással, a szürke falú, rácsos ablaku zárda nem izgatott többé. Végig mentem a Fő-utcán Déli tizenkét órakor erre szokott volt sétálni a város színe-java; most is így volt. De csupa ismeretlen, idegen arccal talákoztam Husz év alatt változik a lakosság, vagy legalább is a külseje; egy lélek ismerősre sem akadtam. A kiábrándulás egy nemével mentem végig a városon. Hát egészen idegen lettem már itt? Hová tűnt az a sok szép kis leány, aki egykoron megdobogtatta a szívemet? Hol van a sok vig fiu, kivel együtt ábrándoztam, álmodoztam és szőttem vérmes terveket a jövőre?

Az irodalmi kör az ujonnan épült szálló nagytermében tartotta meg ünnepélyét. A város színe-java zsufolásig megtöltötte a termet és viharos tapssal jutalmazott minden egyes közreműködőt és így szerénytelenség nélkül vállhatom be, hogy az én szerény felolvasásom is zajos tetszésben részesült. A hangverseny és egyéb számokon szerencsésen átesve, a közönség elszéledt a mellékhelyiségekben, a székeket kihordták a nagyteremből és a türelmetlen fiatalok már billegette magát és várta a csárdást

A mai naptól kezdve! PFAFF-nál
Valódi Panama kalapok 6 frt. 50 és 10 frt.

módon a szemük elé kell állítani, hogy a Paulusok álarcában Saulusok izgatják őket.

Egyidejűleg azonban tervszerűleg és céltudatosan organizálni is kell a nemzeti erő összes csapásait. Ahol nincsenek még meg a hazafias pártszervezetek, meg kell azokat alkotni s ahol már meg vannak, tovább kell fejleszteni, hogy semmiféle fordulat se találjon bennünket készületlenül. Különösen pedig szervezni kell a koalíciós pártokat most a megbízottsági tagválasztások idején. Résen lenni mindenütt.

Ime, a parlamenti szünet alatt ez a munka vár a képviselőkre. Kötelességszerű, hazafias és szükséges munka, a mely sem folytonosság, sem gyakorlati érték tekintetében nem áll mögötte annak, amit tizenöt hónap alatt a törvényhozás termében végeztek. Hasznos és sikeres lehet tehát ez a három hónapi — pihe-nés: csak a képviselőknél áll, hogy jól és okosan használják föl.

Pintér Gyula.

Kossuth Ferenc a kiegyezésről. A függetlenségi párt hivatalos lapjának, a Budapestnek szerkesztője telefonbeszélgetést folytatott a Herkulesfürdőben levő Kossuth Ferencel s kérdést intézett hozzá, miképp vélekedik Beck báró osztrák miniszterelnöknek az osztrák Reichsrath tegnapi ülésén a kiegyezés dolgában tett nyilatkozatairól. Kossuth Ferenc erre a kérdésre a következőképp válaszolt:

— Nem látom át azt, miért lenne nekem tanácsos bármiképpen is nyilatkoznom azzal a beszéddel kapcsolatosan, melyet Beck báró osztrák kormányelnök az osztrák Reichsrathban folyó mostani költségvetési tárgyalás rendjén mondott s melyben a kiegye-

zésről is nyilatkozott. Mikor olyan jelentős és nehéz tárgyalások folynak, mint azok, melyeket a magyar és osztrák kormányok hónapok óta folytatnak és pedig minden alkalommal, naponként nyolc-kilenc órán át tartó folytonos ülésezésekkel, tehát a legnagyobb ügybuzgósággal: ily nehéz tárgyalások folyama alatt a tárgyaló kormányok tagjai a nyilvánosság útján, a hírlapokban nem nyilatkozhatnak anélkül, hogy a kiegyezés létrehozását meg ne nehezítenék. Ép ez okból határozta el legutóbbi bécsi ülésében a két kormány, hogy a szünet alatt nyilatkozatokat teljességgel nem tesznek s a még nem kész kiegyezésről értesítéseket nem adnak. Már pedig maga az a tény, hogy a kiegyezés még nem kész, mutatja, hogy vannak még kérdések, melyekre vonatkozóan az álláspontok eltérők. Ha esetleg e térd álláspont jut tehát valamiképp nyilvánosságra, semmi ok sem szól amellett, hogy ennek különös fontosság tulajdonítsák addig, míg a kiegyezés lehetetlensége nem konstatáltatik, ami remélhetőleg kikerülhető lesz; mert az adott helyzetben, melyet 1915. illetőleg 1917-ig tényleg változtatni nem lehet, határozottan érdekében van mindkét államnak egymással kiegyezni, ha lehet.

Válaszom a hozzám intézett direkt kérdésre az, hogy Beck báró nyilatkozatára semmit sem mondok.

Kiegyezési tárgyalások Budapesten. Szieghard osztrák osztályfőnök, titkos tanácsos, ma Budapestre érkezett és a miniszterelnöki palotában értekezett Szerényi, Popovics és Töry államtitkárokkal a kiegyezés némely függőben levő tervezetének megcsövegezése tárgyában.

Mialatt ezek történtek, én átstem egy csomó bemutatáson, néhány tucat kézzsoritást váltottam, szerényen mosolyogva háritottam el magamtól tulzott bókok özönét s végre sikerült visszanyernem szabadságomat. Szétnéztem; egyre kutattam még valami ismerős arc után. És csakugyan ott . . . ott a sarokban mintha ismerős vonásokat fedeztem volna föl. Ezeket a világoskék szemeket, ezt a piciny, törékeny alakot láttam már valaha. Persze akkor még úde, friss volt, most apró finom ráncok zavartak visszaemlékezésemben. Alig negyven éves asszony lehetett, de rosszul választott öltözete, sápadt arcszine sokkal idősebbnek tünette föl. Rossz szabású fekete selyemruhát viselt, fehér csipkefichut és divatból kiment nagy aranyfüggőket.

Minél tovább néztem azonban a kis vézna asszonyt, annál ismerősebbnek tetszett előttem. Észrevette, hogy figyelem és ő is érdeklődéssel nézett reám. Egyszerre villámgyorsasággal cikázott át agyamon egy emlék, egy név. Igen . . . ő volt: Olga, a kis Marossy Olga, akiért nyolcadik gimnázista koromban bolondultam. Egy két évvel idősebb volt nálamnál és akkor félig-meddig jegyese volt egy hosszú, vékony tanárjelöltnek, kit azonban nem szeretett és csak szüleinek unszolására fogadott el vőlegény-

kandidátusnak. Olga nagyon kacér kis teremtés volt és a kis gimnázisták mind bolondultak utána, de valamennyi között engem tünített ki leginkább. M-e után én vittem az imakönyvét; a házi mulatógokon velem táncolta a második négyest; mindig én csatoltam föl a korcsolyáit és vége midőn felbátoritva ennyi kegy által, egy pompás tavaszi séta alatt be mertem vallani végtelen szerelmemet és kinjaimat, mert máshoz akarják térjhez adni, Olga nem haragudott meg, de sirva borult a nyakamba és bevalotta, hogy ő is nagyon szerencsétlen, nem szereti a vőlegényét, engem szeret. Együtt sirtunk s mialatt könyeink összefolytak, ajkunk öntudatlanul egyesült az első; édes szerelmi csókban. Földönuli boldogságot éreztem és megesküdtem Olgának, hogy soha sem fogok kivüle más nőt szeretni. Néhány hónap mulva azonban szerencsém-en átesve az érettségim, örökre otthagytam B. városát és a kis Olgát bámulatosan gyorsan elfeledtem.

Most azonban ujra eszembe jutott minden, a pompás májusi déután. midőn a virágzó bokrok között fülemile csattogott, himes pillangók kergetődtek a naptényben és mi első szerelmi csókunkat váltottuk.

Fölbátoritva a fekete selyemruhás asszony barátságos mosolya által, udvariasan meghajtva

magamat előtte, kérdeztem, nem Olgához van-e szerencsém?

Meglepetten felelte a fonnyadt arcú asszony:

— Igen, az vagyok; honnan ismer?

— Én, nagysád? Hát nem emlékezik már reám! Ide s tova husz éve lesz, hogy itt kopattam a gimnázium padjait, sokat voltam akkor a házukban, együtt korcsolyáztunk, táncoltunk, sétáltunk . . . ön akkor jegyese volt egy tanárjelöltnek . . .

— A szegény Pistát érti, az első jegyeseimet?

Szerettem volna megkérdezni, hányszor volt eljegyezve, de illendőbbnek találtam így formálni a kérdésemet:

— Mi történt vele!

— Meghalt az esküvő előtt — felelte illedelmes sóhajjal — már akkor is tudóveszes volt szegény. Tehát ön még abból az időből ismer? De én igazán nem emlékszem, hogy valaha egy ilyen nevű gimnázistát ismertem volna. Bár bevallom, hogy mialatt gyönyörű felolvasását hallgattam, nekem is olyan ismerősnek tetszett ön, mintha már láttam volna, de a név idegen előttem . . .

— Nевemre nem is emlékezhet, mert ak-

utazó bőrdő, Gramophon és Fonográf beszélőgépekből, ezek szakszerű javítása.

Gramophonok 15, 20, 25 frt.

Fonográf 3 frt 50 kr. Óriási választék legújabb felvételű lemezekből. Kis dupla lemez 1 frt 25 kr., nagy lemez 2 frt.

Lemez ájegyzék ingyen.

Legolcsóbb gyári raktár
Klein Sándor és Vilmos játék diszmu-áruháza NAGYVÁRAD,
Fő-utca és Szaniszló-utca sarkán.

letve állítást, ez nem követelte meg, hogy a szerző belsőleg is meghajoljon, illetve egyetértően a kongregáció ítéletével.

A következő (9—25) rész főleg a modern biblikus magyarázók állításait kárheztatja a Szentírás isteni sugalmazását, tévmentességét és a dogmákkal való viszonyát illetőleg. Részletesen kiterjeszkedik a szent János evangéliuma körül felmerült nézetekre.

A 26—38. pontok a *christologiára* vonatkoznak s főleg azon állításokat itéli el, mintha Krisztus istensége, feltámadása, messiási feladata az evangéliumokból direkte nem volna bizonyítható.

A 39—52. pontok a *szeütségek* eredete körül újabb hirdetett téves tanokat reprobálja. A következő pontok azután magáról az *egyházról*, annak eredetéről, hatalmáról előterjesztett téves tanításokat ítélik el s az utolsó két pont egyenesen a katolikus tanban is *evolúciót* hirdetők ellen szól. Ezek, melyek már nem annyira tartoznak a részleges dogmatika körébe, így hangzanak: Elítélendő az a nézet, hogy

(64) a tudományok előrehaladása követeli, hogy reformáltassék a keresztény tanítás fel fogatása is az Istenről, teremtsérről, kinyilatkoztatásról, a megtestesült igéről és megváltásról;

(65) a mai katolicizmus az igazi tudománnyal nem egyeztethető össze, ha csak át nem változik nem dogmatikus kereszténységgé, vagyis tág értelmű és liberális protestantizmussá.

Az új Syllabus ha nem is fog akkora szellemi mozgalmat előidézni, mint az első, kétségkívül üdvös befolyása lesz arra, hogy a reform. katolicizmus-téle mozgalmakat, melyek már veszedelmes téren kalandoznak, a helyes mederbe tereli vissza. Nemesak fontos kortörténeti okmány ez, hanem irányító korunk theologusaira.

A tanítók ügye.

A tanítók dolgával ma már keveset törődnek. A törvényhatóság nem igen gondol velük, mert azt mondotta ki legutóbb, hogy a községi iskolákat is fokozatosan átadja az államnak. Az államnak pedig nem olyan sürgős, hogy átvegye a váradi községi iskolákat, vannak sokkal, nagyon sokkal veszedelmesebb és szánandóbb helyek, amelyek első sorban a kormány gondoskodásának a tárgyát képezik. S így a tanítók két szék közt a földre kerültek. Ennek természetesen csak az iskolaügy adja meg majd az árát. Az pedig nagyon veszedelmes dolog, mikor az iskolaügy szenved, mert úgy generációk szenvednek el s nemzedékek mehetnek tönkre. Nehogy ez a káros hatás a községi iskoláknál bekövetkezzék, a tanítók ügyével foglalkoznia kell Nagyvárad város törvényhatóságának ezután is éppen olyan szeretettel, mint amilyennel avval a multban foglalkozott.

Elvégre a községi tanítóknak a gazdája ez idő szerint még mindig Nagyvárad városa; az okos gazda pedig igazi jó gazdája marad a cselédjének, mindaddig míg az ő házában van, ha fel is mondott neki.

Ha egyébként nem, hát már csak azért is, hogy készakarva kárt ne tegyen az a cseléd.

Ezután a kis kitérő után rátérünk a cikk tulajdonképpeni tárgyára, amely nem más, mint az, hogy a kis tisztviselők s köztük a tanítók is megint csak drágasági pótlékot kérnek. Ezt eredményezte az a fizetésrendezés, amely az új fizetésnek csak bizonyos percentjét adja egyelőre a tisztviselőknak. Ezt különösen érzik a kis tisztviselők, akikre az új fizetésből alig esik havonként 20—22 korona s a tanítóké meg most elveszi az állam, amely a felemelt fizetés után a nyugdíj törvény értelmében rájuk róttá az egész emelkedés 50 százalékát

vagyis 200—200 koronát, nem törődve semmit a percentes fizetéssel.

Igy aztán nem csoda, ha a felemelt fizetés dacára is a kisebb tisztviselők s így a tanítók is drágasági pótlékot kérnek. A tanítók kérévénye a következő:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Tudvalevő dolog, hogy Magyarország összes városai között drágaság tekintetében Nagyvárad a legelső helyen áll. Igen természetes, hogy itt a megélhetés nehezebb, mint bármely más városban. A társadalom különböző osztályai — mindegyik a maga módja szerint — minden rendelkezésére álló eszközzel igyekezik megélhetési viszonyait elviselhetővé tenni; sokszor egyik-másik a kenyérért vivot küzdelemben még az erőszak bélyegét magán viselő módozatoktól sem riad vissza. Ha körültekintünk azt látjuk, hogy valamennyi vásári, ipari és kereskedelmi cikk ára az utolsó 5 esztendő óta 80—100 percenttel emelkedett, mert a munkások tömörülése folytán a rendkívül magas munkabér következtében minden ipari és kereskedelmi cikk árának csakugyan fel kellett szöknie. A munkabér emelkedése és az árucikk drágulása között az arány egyenes. Fordított azonban az arány az illetéknépen létrejött mérherlen drágaság és az évi, illetve navi fizetésből élő lateiner elem állapota között. A megélhetés 80 percenttel drágább, mint volt ezelőtt; egy évi kiadásunk is 80 percenttel emelkedett, ezzel szemben a bevételünk a megállapított de csak részben kiszolgáltattott fizetésemelés révén 21.7 percenttel emelkedett. A nagyváradai tisztviselők és tanszemélyzet fizetésrendezése a mai percentes alapon csak azokon segített valamit, akiknek fizetésemelkedése az 1000 koronát meghaladja. Ha a fizetésrendezést teljes egészében végrehajjták, némi segítséget nekünk is nyujt.

Semmiféle más eszköz nem áll rendelkezésünkre, hogy helyzetünkön segítsünk, mint a kérelmezés. Restelkedve bár, de a megélhetés nehéz súlyától kényszerítve, azon alázatos kéréssel fordulunk a Tekintetes Törvényhatósági Bizottsághoz, hogy folyó évre az elvben felemelt fizetésünk 20 percentjének megfelelő

kor Birklernek hívtak . . . a kis Birkler Bélára sem emlékezik?

Olga most már emlékezett és nagyon örömet visszaemlékezett a multra. A kis, fonnyadt arcú asszony egészen belemelegedett a rég történetek felújításában, mindinkább bizalmassá vált és ki tudja, mi mindent nem mondott volna el még nekem, ha e percben egy kövérés, pápaszemes ur nem közeledik felénk.

— A férjem, Láposy tanár — mutatta be Olga, a kimértén mozgó urat, kinek bő szalonkabátja széles ráncokat vetett a hátán.

A taár ur azonnal komoly beszélgetésbe kezdett velem. Lélekzetvétel nélkül egyszerre tizlért is kérdezett, aztán b szélt a főváros romlottságáról és a vidék romlatlan erkölcséről. Dicsőítette B. városát, ahol hála Istennek még nem hamisítják az ételmi cikkeket és a lakosság erényes, becsületes. Nem érintette még a korrupció szele . . .

Végtelenül untatott a jó ember. Igyekeztem szabadulni a Láposy házaspártól és azon ürügy alatt menekültem, hogy a táncolókat megyek nézni. Ősi szokás szerint közvetlenül a cigány közelében tömörültek a táncos párok. A figyelmemet azonnal lekötötte egy bájos, tüzes szemű, barna leányka, ki tánc közben kacér pillantásokat vetett reám; a kis vidéki leány nyilván óhajtott a fővárosi íróval megismerkedni. Nyakon csiptem egy rendezőt és kértem, mutasson be neki a csárdás után. Nagy volt a meglepetésem, midőn értesültem, hogy bájos kis szépem Láposyné leánya. De ez nem gátolt abban, hogy a tüzes pillantású kis leánynak a legávevesebben ne udvaroljak. Elragadóan kedves gyermek volt. Nem tudom, vajjon az Orsolya szüzek nevelték-e, de társalgása után itélve, nem igen követte a jámbor apácák jó tanácsait. Ezért minden lelki furdalás

nélkül igyekeztem a kegyeibe jutni és az az ördögös kis leány valóban értett hozzá, miként kell a lériak fejét elforgatni. Született kis kacér volt; éppen mint egykoron az édes anyja. Folyton együtt táncoltunk. Tánc közben egészen hozzám simult és olyan elragadóan nézett reám, hogy igazán nem az én hibám volt, ha örült dolgokat sugdoztam a fülebe. Az sem az én hibám volt, hogy egy ilyen pillanatban egy ügyetlen táncos rálépett a ruhájára, annak a fodra leszakadt és hosszu kigyóként húzódott utána. Kért, hogy kisérjem az öltözőbe. Az öltözőhöz vezető keskeny, homályosan világított folyosó egészen üres volt e percben. Nem bírtam ellentálni a kísértésnek, magamhoz öleltem a kis kacért és ajkon csókoltam. Mintha viszonzta volna a csókomat, aztán hirtelen ki bontakozva a karjaimból, eltűnt az öltözőben. Ideje volt. Láposy mama e perben érkezett a folyosóra. A teremben látta messziről leányának kis ruhamaheurjét és utánunk sietett, hogy segítségére legyen. Előbb azonban megkérdezett engem, akarok-e velük vacsorálni, mert a szün-t megkezdődött.

Természetesen, hogy akartam. Megvártam őket és diadalmasan vezettem be az anyát és leányát az étterembe. Láposy tanár ur már várt reánk egy lefoglalt asztalnál. Nem örültem a társaságának és végképen elkedvetlenedtem, midőn az apa, alig hogy elhelyezkedtünk a vacsora-asztalnál, tapintatlan módon kezdte előttem a leányát feldicsérni.

— Ha bennem a jövődöbeli vődet látod, abban ugyan csalatkozol — gondoltam magamban és bántam már, hogy a kis leány szépsége es kihívó modora által annyira elhagytam magamat ragadtatni, mert nyilván ez a család azt képzelte, hogy komoly szándékaim vannak.

Csak az vigasztalt, hogy másnap délben

tova visz a gyorsvonat. De a tanár ur tolokódása bosszantott és untatott. Igyekeztem a beszélgetésnek más fordulatot adni, de Láposy papát nem egy könnyen lehetett elhallgattatni és a beszéde tele volt célzatossággal.

— Nem azért mondom, mert a leánynom — kezdte újra, mikor már egyideig szerencsésen másról folyt a beszéd — de Olga bátran kiállja a versenyt a fővárosi leányokkal. Budapestre kerül különben ő is előbb-utóbb, ugye kicsikém? — kérdezte most már bátrabban, szinte elhatározással pillantva a leányára.

A kicsike elpirult és lesütötte a szemeit. Nem tudtam igazán, mit gondoljak; szinte bambán néztem Láposynéra.

A tanárné öntudatosan mosolygott és fontoskodva megszólalt:

— Bár még nem nyilvános a dolog, de miután látom, hogy majd kifurja az öregem oldalát, az ifjúkori barátnak megsughatom, hogy Olga menyasszony. A vőlegénye Budapesten van a kinevezését sürgetni, mihelyt kinevezik, megtartjuk az eljegyzést.

— Menyasszony? — kérdeztem meglepetve, mintha nem tudnék hinni a füleinnek és szinte hitetlenül néztem a szép leányra, de a kis kacér elkerülte a pillantásomat.

Láposy szánakozva nézett reám, majdnem bocsánatkérően; tekintete azt látszott mondani:

— Sajnálak édes barátom, mert látom belebolondultál a leányomba, de éppen azért tartoztam neked ezzel a felvilágosítással. Már mi vidékiek ilyenek vagyunk: nyiltak, becsületesek.

És a jó ember nem is álmodta mennyire megkönnyebbültem.

összeget drágasági pótlék címen részünkre megszavazni méltóztassék.

A törvényhatóság nem zárkozhatik el a kérés elől, mert ez teljesen méltányos. Elvégre ha rosszul építette föl a törvényhatóság a fizetésrendezés épületét, kötelessége javítani is rajta amit kell.

A belényesi trachoma.

Fegyelmi vizsgálat a községi orvos ellen.

A lapunkban is többször említett trachoma ügye most kezd kifejlődni teljesen. A mulasztást elkövető községi orvos ellen ugyanis el lett rendelve a fegyelmi vizsgálat, melynek során a trachoma elterjedésének oka teljes világitásban tűnik ki.

Az ügy jelenlegi állásáról tudósításunk a következő:

A Belényesben felfedezett trachoma esetek után a főszolgabíró bekérte az igazoló jelentéseket az előjárásról továbbá a járási és községi orvostól. A jelentések igen nagy jelentőségű mulasztásokról tesznek tanúságot, melyek főleg a községi orvost dr Marozsán Györgyöt terhelik.

A főszolgabíró a jelentések alapján kihallgatta dr Buder Ferenc tiszti orvost s dr Marozsán György községi orvost.

Dr Buder Ferenc vallomásaiban azt adja elő, hogy mint tiszti orvosi szemléjén igen sok olyan dolgot talált, mely közegészségügyi kihágást képez s a melyeknek orvoslása egyedül dr Marozsán György községi orvos mulasztása miatt nem lett megtéve. Nevezetesen a rendes szem vizsgálatot Marozsán nem foganatosította.

Az internátusban tartott szemléje alkalmával hihetetlen tisztátalanságot talált. A növendékeknek termei nem voltak takarítva, a konyha edények ócska vasedények, melyekről a máz régen lepattogott. Az intézet nem rendelkezik fürdővel stb. stb. A megyei tiszti orvos által talált trachoma betegeket nem jelentette az előjárásnak, hogy ez a kellő járvány táblákat ki állíthatta volna.

Ezekkel szemben dr Marozsán György azt adja elő, hogy ő foganatosította az intézetben a szemlést s meg is látta a mulasztásokat és kötelezte is a vezetőséget azoknak pótlására.

A trachoma esetekről is elkészítette a jelentéseket s azokat a cselédre bízta, aki azonban elfelejtette azokat az előjárásához kézbesíteni. Az intézetben talált tisztátalanságot pedig azzal indokolja Marozsán, hogy az intézet cselédsége a tiszti orvos szemléje alkalmával a vásárban volt s csak innen való visszatérésük után foganatosították a tisztogatást, amikor már a szemlének vége volt.

A községi orvos azzal is van vádolva, hogy az évnegyedes közegészségügyi szemléket nem foganatosítja, amit bizonyít az is, hogy senki ellen nem tett ilyen ügyben feljelentést. Ezzel szemben azt adja elő Marozsán, hogy azért nem tett feljelentéseket, mert nem talált olyan esetet, mely a jelentés tételt megkívánta volna.

A járási főszolgabíró tekintettel a mulasztásokra elrendelte a fegyelmi vizsgálat megindítását. A fegyelmi elrendelésének különösen az adott okot, hogy a községi orvos a trachoma gyógykezelése körül kötelességének nem tett eleget.

A községi orvos a főszolgabíró intézkedését megfélebbre az alispánhoz, aki azt figyelmen kívül hagyva a fegyelmi vizsgálatot elrendelő főszolgabírói intézkedést hagyta jóvá.

Az esküdtképes egyének névjegyzéke.

— Házként kell az összeírást teljesíteni. —

A nagyváradai esküdték alaplajstromát évről-évre a városházán ezzel megbízott tisztviselők állítják össze akként, hogy az adólajstromokból a megfelelő neveket kiírják s mindenikhez elküldik a szükséges kitöltés végett az összeíró lapokat.

Azokat akik az adatokkal kitöltött lapokat visszaküldik, ha megfelelnek a törvényes kellékeknek, bevezetik az esküdték névjegyzékébe.

Nagyon természetes, hogy ilyen eljárás mellett a lajstrom igen hiányos volt, mert az összeállító tisztviselőknek nem volt alkalmuk rendes és megfelelő adatok beszerzésére.

A kir. törvényszéknél állandóan panaszkodtak, hogy a névjegyzék nagyon hiányos s ennek az összeíró küldöttség tagjai kitejezést is adtak, sőt Hlatky Endre törvényhatóági bizottsági tag a közgyűlésen is felszólalt a lajstrom hiányossága miatt. Már az összeíró bizottság is hangsúlyozta, hogy az összeírást házként kellene teljesíteni s akkor lehetne teljesen jó alaplajstromot kapni az összes esküdtképes egyénekéről.

A polgármester azonban, tekintettel a házkénti összeírás költséges voltára, másként vélte megoldani a kérdést. Atiratban kérte a kir. törvényszék elnökét, hogy feliratot intézzen az igazságügyminiszterhez az iránt, miszerint akik a részükre megküldött kérdő-ívet záros határidőn belül nem szolgáltatják kitöltve vissza a városhoz, pénzbüntetéssel sújtassanak.

A kir. törvényszék elnöke válaszló a polgármester leiratára. Az átiratban kijelenti, hogy a kir. tábla elnöke a polgármester kérelmét nem teljesíti, mert az esküdtbírósgokról szóló törvény s az ennek életbeléptetéséről szóló miniszteri rendelet kötelezi az esküdték alaplajstromát összeíró bizottságot, hogy az összeírást az esküdtképes férfiak lakásán végezze el; de a törvény, illetve miniszteri rendelet azt a könnyebbséget is megengedi a bizottságnak, hogy az összeírást összeíró lapok segítségével eszközölje s ez esetben csak azon polgárok lakásán kell a bizottságnak megjelenni, akik a megfelelő idő alatt a lapokat vissza nem küldték. A pénzbüntetés kimondása csak az összeíró küldöttség kényelmét célozná, de a polgárok zaklatásával járna, miért is azt a tábla elnöke nem pártolja s így ez irányban az igazságügyminiszterhez előterjesztést tenni nem hajlandó.

Ilyen körülmények mellett nincs más mód, mint a legközelebbi alkalommal házként teljesíteni az összeírást. Az így beszerzett adatok alapján azután lehet megfelelő névjegyzéket összeállítani az esküdtképes egyénekéről.

Az összeírást teljesítő városi tisztviselők már ez alkalommal bevették a névjegyzékbe azokat is, akik az összeíró lapokat nem küldték ugyan vissza, de vagy közismert egyének, vagy olyan állást foglalnak el, hogy nyilvánvalóan helyet foglalhatnak az esküdték között.

UJDONSÁGOK.

A VII. katolikus nagygyűlés

folyó évi augusztus hó 25., 26. és 27. napján Pécsen fog megtartatni, a kiállítás területén épült helyiségben.

A nagygyűlés rendező bizottsága ezuttal is kétféle jegyet bocsát ki, úgymint: 1. Belépő jegyet, melylyel a nagygyűlés minden ülésén részt lehet venni. Ara 1 korona. Ezzel a jeggyel kedvezményes utazásra szóló utalvány jár. Az 1 koronás jegyet a Katolikus Népszö-

vetség tagjai ingyen kapják. 2. Tagsági jegyet, amely a nyilvános üléseken a jegy számának megfelelő állandó ülőhely használatára és a záróülés előtt tartandó zárt ülésen részvételre és szavazásra jogosít. Ara 5 korona. Ezzel a jeggyel is vasuti kedvezmény jár. A jegyek előre megválthatók augusztus 20-ig a Katolikus Szövetségnél (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.) A kedvezményes utazásra szóló igazolványokat a jeggyel együtt küldi a szövetség. Augusztus 20-tól belépő és tagsági jegyek a pécsi rendező bizottságnál válthatók (Pécs, Belváros Kath. Kör).

Az általános program:

25-én, vasárnap délután a magyarok és németek számára lesz két nyilvános gyűlés. Délután négy órakor eucharisztikus körmenet. Este 6 órakor megnyitó diszűlés.

26-án, hétfőn reggeltől d. u. öt óráig lesznek a különféle kongresszusok és közgyűlések, úgy mint: a keresztény szocialisták, legényegyletek, szövetkezetek és eucharisztikus kongresszusa, a Szent-László Társulat, az Iskola-testvérek Segítő Egyesület, stb. közgyűlése, valamint a közmívelődési, hitbuzgalmi-charitativ és szociális szakosztály működése. Este van az első nyilvános rendes ülés.

27-én, kedden délelőtt 10 órakor a második, délután 5 órakor a harmadik nyilvános ülés. A harmadik nyilvános ülést megelőzi a zárt ülés. A záróülés után ünnepélyes hálaadás a székesegyházban. A katolikus nagygyűlést tér-ünnepség zárja be.

Jegyzet: A Magyar Államvasutakon, a déli vasuton, a kassa-oderbergi vasut vonalain, a duna-gőzhajózási társaság hajóin a nagygyűlés résztvevői a következő kedvezményt kapják: a felszálló állomástól a leszálló állomásig váltott I. osztályu jeggyel a II. osztályu jeggyel a III. osztályon lehet utazni oda és vissza.

* Személyi hír. Dr Virágh Béla királyi ügyész hat hétre terjedő szabadságát megkezdte. Az ügyész távolléte alatt László Márton ügyész fogja vezetni a hivatal teendőit.

* Pekánovits véleménye az aszfalt-ról. A nagyváradai Rákóczi-uton, Bémer téren és Szent-János-utcán végzett aszfalt kocsiburkolat átvétele ügyében a szépművészeti és közlekedési szakbizottság július hó 2-án tartott ülésében határozott s mivel a bírói szakértők és a város főmérnöke véleménye szerint az aszfalt jó és megfelelő, annak átvételét javasolták a törvényhatóságnak. A bizottság tagjai közül egyedül Pekánovits Imre bizottsági tag, a Körös vizsábályozó társaság igazgató főmérnöke kifogásolta a szakértők véleményét s tapasztalatai alapján az aszfaltot nem találta jónak. A bizottság felhívta, hogy külön véleményét írásban adja be a jegyzőkönyvhöz csatolás végett. Pekánovits Imre most terjesztette be terjedelmes külön véleményét, amelyben részletesen foglalkozik a kötött szerződéssel, az aszfalttal észlelt repedésekkel, annak légyságával s az alsó beton réteggel. Az összes szakértők véleményével szemben az aszfaltot a betont rossznak tartja. Azt belátja, hogy a szakértők véleménye alapján az aszfaltot át kell venni a városnak, de kijelenti, hogy e véleményekkel szemben sem az aszfaltot, sem a betont nem tartja kifogástalannak és mindenben helyesnek, jónak s azért az átvételből kifolyó erkölcsi felelősségben osztozkodni nem kíván. Véleményével egyedül áll a bizottságban s ki van zárva, hogy véleménye érvényre emelhető legyen és így tiltakozása céltévesztett volna; csak meggyőződésből folyó kötelessége ésszerevételeinek kifejezést adni.

* **Dudek-utca aszfaltozása.** A régi Dudek sikátor nem sokára szép utca lesz. Nagyon elősegítette ezt az, hogy a kereskedelmi és iparkamara oda építette új székházát. A kamara kérte ezen utca kiaszfaltozását. A városi főmérnöki hivatal most tette meg erre vonatkozó jelentését. A főmérnök javasolja, hogy az aszfaltozás előtt a végleges csatornázást építsék ki ezen utcán, hogy a föld ülepedjék s jövőre úgy a járdát, mint a kocsit a kiaszfaltalozzák. A csatorna 7459 koronába, az utca teljes aszfaltozása 7554 koronába kerülne. A kamarai épület oldalán azonban most is ellehetne készíteni, csatornázás nélkül a gyalogjárót 1 és fél méter szélesre aszfalttal. A házból kivezető csatornákat alá építhetnék az aszfalt járdának. A járda kiaszfaltozására 2240 korona kellene.

* **A Gilányi utcai villamos vasut építése.** A nagyvárad városi vasut tudvalevőleg hozzá akart kezdeni a Gilányi utcai villamos vasutvonal kiépítéséhez. Mivel azonban ezen vonal kiépítése veszélyeztetné a fürdővasut kiépítését, a közgyűlés akként határozott, hogy a szerződés 2. pontja értelmében járjon el a tanács. Ezen határozat folytán a városi tanács a Gilányi-utcai vasutvonal építését a városi vasutnak betiltotta, míg a kérdés jogérvényesen el nem dől. A városi vasut társaság azonban a közgyűlés által is jóváhagyott betiltó határozata ellen panasz beadványt nyújtott be a kereskedelmi miniszterhez. A panaszkérvényt a miniszter sürgős nyilatkozás és jelentéstétel végett leküldötte Nagyvárad város polgármesteréhez.

* **A városi szőlőtelep sorsa.** Sok szó esett már arról, hogy Nagyvárad városa szüntesse be a városi szőlőtelepet, amelynek jó részben lehet köszönni, hogy a nagyvárad hegyek jórészt újra be vannak ültetve szőlővel. Különösen azok sajnálják a telepre költött csekély összeget, akiknek nincsen szőlőjük, hanem bérháztulajdonosok. Pedig tulajdonképpen nem is igen terheli meg ez a telep fenntartása a városi pénztart s ha igen, akkor is meg van eléggé ennek az ellenértéke. A kérdésben a város főszámvevője most terjesztette elő véleményes jelentését. Rámutat, hogy a telepnek a létjogosultsága még mindig meg van, mert telemes még mindig a betelepítetlen terület a nagyvárad hegyen s éppen a szegényebb szőlőbirtokosok területei nincsenek még beültetve. Hivatkozik arra is, hogy az oltvány telep fennállása a magánosok által termelt oltvány árát is mérsékeli. Javasolja, hogy még 3 évig tartassák fenn a városi telepet, de úgy, hogy az a saját bevételeiből fedezze a telep kiadásait.

* **Kettős vágány a várad-velencei vasut állomáshoz.** Már több ízben említettük, hogy a magy. kir. államvasutak igazgatósága kibővíti a nagyvárad vasutállomást s a nagyvárad és a várad-velencei állomások között a mostani vágányok mellé még egy sinpár kiépítését tervezi. Az új sinpár kimérése és nyomjelzése már megtörtént, a terveket a keresk. miniszter jóváhagyta. Most értesíti a miniszter Nagyvárad városát, hogy a 2-ik sinpár építésére a közigazgatási bejárást *augusztus hó 9-én* délelőtt 9 órára tűzte ki s az összejövetel Nagyvárad város székházában lesz. Felhívja a városi, hogy a bejáráshoz képviselőjét küldje ki. — Itt van tehát az alkalom, hogy Nagyvárad városa helyrehozza azt a hibát, amelyet 1869-ban, az akkori keleti vasut építésénél elmulasztott azzal, hogy megengedte, miszerint Hid-gser-utcán, Kálvária-utcán, továbbá a hegyekre vezető másik két uton a mostani hidakat felépíthessék. Ezek a szűk hidak nemcsak azon utcák fejlődését akadályozzák, de valósággal veszedelmessé teszik a

forgalmat, amely pedig évről-évre ezeken a pontokon örvedetesen fejlődik. Ha ezt az alkalmat elszalasztja a város s kellőképpen nem lép fel érdekei megvédésére, úgy örökre meg lesz bénítva ezen városrészek egészséges fejlődése. A mai abszurd állapotokat az egész város közönsége jól tudta. Dr. Molnár Imre, a hegyközség érdemes elnöke nem régen egy beadványban szintén rámutatott erre, amikor kérte, hogy a közigazgatási bejáráshoz a hegyközség képviselője is hivatassék meg.

* **Ajándék egy templomnak.** Az élesdi római kath. kegyuri templom szép ajándékban részesült, az áldott szívű *Bethlen Gabriella* grófnő részéről. A bájos grófnő egy remek, fehér színű misemondó ruhát, a hozzá tartozó stóla stb.-vel. A drága ajándék finom fehér selyemből készül, pompás himzéssel; hátul hosszában egy kereszt alak van gazdagon himmezve, elől pedig megfelelő nehéz selyem szalag. A kehelyfedő barnás rózsával keverve. A himzés az egész miseruhával igen becses női kézimunka, amely a nagyvárad Szent Vince intézetben készült s *Feiser Antal* felszentelt püspök által szenteltetett fel. A kegyuri templom plébánosa: *Leffelholcz Gyula* ezton is hálás köszönetet mond a mély vallásos érzelmeiről ismert grófnő kegyes jóindulatáért.

* **A színház hatásvilágítása.** A Szigligeti-színház felügyelő bizottsága véleményezte, hogy a hatásvilágítás berendezését a színpadról a színpaddal szemben a karzaton helyezék el, továbbá a vészteraszok mellvédjét magasabbra készítsék el, nehogy esetleges veszély esetén a kitolngó közönség azon keresztül essék a kövezetre. A mérnöki hivatal véleményében kijelenti, hogy a hatásvilágítás áthelyezését a karzatra nem helyesli, nemcsak az 1600 korona költségért, de mert az a karzaton tűzveszélyes lenne s elfoglalná ott több ülésnek a helyét. A színpadon ez a készülék legjobb helyen van. A vészterasz mellvédjének magasítását sem helyesli, mert a mostani 1. méter magasság teljesen elég, azon keresztül senki sem fordulhat le s a színház architektúrájára sem lenne kedvező a magasítás.

* **Új vasut a megyében.** A kereskedelmi miniszter tegnap értesítette a megye törvényhatóságát, hogy dr. Farkas Imre budapesti ügyvédnek Margitától kiindulól, Kéc, Szalacs, Pár, Erandréd, Dengeleg, Iriny, Partelek, Verend és Mezőterem határain át Nagykarolyig építendő vasutra az előmunkálati engedélyt egy évre meghosszabbította.

* **Az urszádi választás.** Megemlékeztünk annak idején róla, hogy az urszádi törvényhatósági tag választást az állandó választmány jóváhagyta. *Eröss Rezső* most e jóváhagyó határozatot a közigazgatási bírósághoz felebbezte meg oly indoklással, hogy meg van győződve róla, miszerint olyan választást, melynek lefolyása közül a büntető törvénykönyvbe ütköző cselekmények jutottak érvényességre a törvény, az igazság és a politikai morál szempontjából nem lehet érvényesnek tartani.

* **Az ipartestületi betegsegélyző megszűnése.** A munkasbetegsegélyző törvény életbe lépte alkalmából a nagyvárad ipartestület a következőkről értesíti a kötelekbe tartozó iparos polgárokat. Az 1907. évi XIX-ik t.-c. értelmében az ipartestületi betegsegélyzőpénztár f. évi július hó 1-én megszűnt működni s ebből kifolyólág tisztelettel értesitem az ipartestület kötelekbe tartozó iparos polgárokat, miszerint az összes alkalmazottak be és kijelentése a ker. betegsegélyzőpénztárnál (Olaszi Tisza Kálmán-tér 2401 sz. a.) eszközlendő, a munkakönyvek be- és

kiírása, valamint a tanoncok szegődtetése és szabadítása az ipartestület hivatalában történik. Nagyvárad, 1907. július 21-én. — *Az elnökség.*

* **Halálozás.** Részvétellel vesszük a hirt, hogy özvegy *Horner Henrikné* sz. Mikusay Emma, élete 69 ik évében tegnap meghalt. Az elhunyt özvegye volt az egykor híres nagyvárad harangöntőnek: *Horner Henriknek*. Temetése ma, vasárnap délután 4 órakor lesz a Damjanich utcai gyászházánál, hétfőn 9 órakor pedig gyászmise az elhunyt lelkiüdvéért.

* **A jegyzői egyesület tagsági díja.** A kör és községi jegyzők egyesülete tegnap terjesztette be az alispáni hivatalhoz a legutóbb tartott közgyűlésüknek egyik határozatát. E határozatban a tagok indítványára a tagsági díjat, mely ez ideig 4 koronában volt megállapítva, a jövőben 6 koronára emeli fel, mivel a kiadások fedezése 4 korona tagsági díj után nem teljesíthető.

* **A Tulipán szövetség és a megye.** A Tulipán szövetség minden tetszetős, de üres láрма nélkül csöndben működik s egymásután sorozza be táborába a magyar ipar fejlesztésért sorompóba álló hazafiakat. Az egyesületnek ez ideig 15000 tagja van az országban ami fényes bizonyítéka annak, hogy van még az országban olyan ember, aki kész a haza jólétéért sikra kelni. A Tulipán szövetség most kérelmet intézett Biharvármegye törvényhatóságához s kéri, hogy a szövetség nagy céljainak elérésében támogassa az egyesületet olyképen, hogy lépjen be alapító vagy pártoló tagjai sorába, mert erkölcsi és anyagi támogatás nélkül a cél csak írott malaszt marad de be nem teljesedhetik soha. A kérelemmel a szeptember havi közgyűlés fog foglalkozni s bizonyára heves vitákat fog előidézni, mert a tavasszal mikor még semmi nem provokálta az ellenszólást már voltak olyanok kik a Tulipán szövetséget cél nélküli szalmalágnak nevezték.

* **Az aratás a Sárreton.** A nagykiterjedésű Sárreton az aratás pár nap múlva be lesz teljesen fejezve. Mint értesülünk a Biharudvari mellett lévő párteleki pusztán 50 arató munkás sztrájkba lépett. A sztrájk kitörésére a főszolgabíró azonnal kiszállott a helyszínére és megkezdte a békéltetési tárgyalást, mely sikerrel is járt s a munkások ismét elfoglalták helyeiket két munkás kivételével. A sztrájkra az adott okot, hogy a termés gyenge s a rész melyre a munkások szerződve voltak nem elégitette ki a munkásokat.

* **Uránia.** Az Uránia ma vasárnap d. u. 3 órakor kezdi meg az előadásokat a legérdekesebb műsorral. Tegnap délután gyermek előadást tartottak, melyen több százan nem tudtak jegyet kapni annyira sokan voltak. Jó volna ha nem csak egy, hanem két óras gyermekelőadások le nének. Az új képek mind igen érdekesek és becsesek. Az északi-sark körüli felvétel egyike a legjobb felvételeknek s a legbecsebb képeknek. Ennek a képnek felvétele 40,000 frankba került a társaságnak, mely csupán ilyen felvételekre külön expedíciót szervezett. A többi képek: Velence, Egy japáni álma, de különösen a Szent Bernáthegyi kutyák (dráma) bemutatása igen hatásos képek. Ma délután félhelyárok mellett lesznek előadások 3 órától 6 óráig.

* **Pinchesből — Pál Grünbaum** Pinches nagyvárad lakosnak és kiskoru gyermekeinek: *Izsák és Arturnak* a belügyminiszter megengedte, hogy vezetőkeveiket »Görömbölyi«-re változtassák. Ez nagyon mindennapi dolog s gyakran érkezik hasonló leirat a városhoz. De megoldja ezuttal még a leiratot valamivel, ami szokatlan, bár sok esetben helyén

való lenne. A miniszter még ezzel toldja meg a jóváhagyást: »Figyelmeztesse cím (a poigár-mester) a folyamodót, hogy a Pál utónevet nincs joga viselni, mert az a születésére vonatkozó anyakönyvi bejegyzésbe nincs bevezetve és hogy ezen jogtalan névhasználat az 1894. évi XXXIII. t. c. 44. §-ába ütközik. — Grünbaum ugyanis a Pinches nevet nem akarja használni, hanem egyszerűen átvedlett Pál-nak s így is írta alá a kérvényét, míg az anyakönyvi kivonat mást mond. A belügyminiszternek ezen figyelmeztetését sok-sok példányban kellene kinyomatni, ha minden illetékes helyre el akarná juttatni Nagyváradon. Ha utánna nézünk, láthatjuk, hogy egészen mindennapi dolog, miszerint a Dávidból Dezső, Ábrahámból Andor, Adolf, Jantetből Jenő, Mózesből Mór, Izsákból Izsó stb. lesz. Hogy ez által sok esetben visszaélést is követnek el, erre nincs a hatóságnak gondolja, hanem a Pinkász helyett kiadja a bizonyítványt Pálra.

* **Az őrült rémtette.** Az elmúlt héten elmezavarában borzalmas dolgot követett el egy ember Bihardiószeg községében. Kovács János már régóta elmebajban szenved, azonban e betegségében még sosem követett el olyan dolgot, mely miatt a hatóságnak kellett volna közbelépnie. Az elmúlt héten a téboly borzalmas formájában jelentkezett ez embernél. A szerencsétlen ember, aki különben igen jó-módu, saját házának tetejét felgyújtotta s annak piros lángjában gyönyörködött pár percig. Majd ezt megunva leszállott a padlásról s az udvarra telepedett és a csizmáját kezdte takarítani. Mialatt a lakosság a tüzet oltotta, a szerencsétlen gunyosan nevetve nézett a mindinkább csökkenő tűzbe.

* **Dőghus egy hentesnél.** A Teleki-utca 62. szám közelében van elszállásolva egy század 37-ik ezredbeli gyalogos katona. A beszállásolt katonák tegnapelőtt feljelentést tettek a rendőrségnél, hogy a pincéből kiállhatatlan szag jön fel. Szabó Gábor rendőri biztos megjelent a helyszínen s a pincében Boksa Balázs hentes tulajdonát képező egy métermázsa húst és mintegy másfél métermázsa szalonát talált. A talált hús és szalonamennyiség romlott volt s ennek érzett a szaga. A rendőrség azonnal lefoglalta a romlott élelmiszereket s a rendőrségre szállította, hol petróleummal öntötték le s szappan gyártás céljából a tulajdonosnak visszaadták. Boksa ellen a kihágási ügyosztály megindította a vizsgálatot.

* **Öngyilkosság.** Dancsházáról jelentik, hogy ott tegnap délután L. Harsányi Imre 31 éves gazdálkodó felakasztotta magát. Az öngyilkosság okát ez ideig még nem sikerült megállapítani.

* **A késelő szakácsné.** Nagybaródról jelenti tudósítónk, hogy ott tegnap Róth Jakab szakácsnéja Kukolyán Juliska összeveszt Szabó Sándor gyógyszerész szakácsnéjával, Kiss Terézszel. A két mazon között pár percig tartott a vita, mely a közös udvarló miatt keletkezett, azután Kukolyán Juliánna egy kést kapott fel s mivel Kiss Teréz semmi áron sem akart lemondani a közös ideálról, öt négyszer egymásután megszurta. A hőszelmeles amazont a csendőrség letartóztatta s ma be fogja kísélni az ügyészségre.

* **Kőcsé Antal az Emkében.** Kőcsé Antal a kitűnő Ióvárosi cigányprimás ma este teljes zenekarával az Emke kávéházban hangversenyez.

IRODALOM.

Erzsikének . . .

Teljesült végre régi-régi vágya
Kis Bözsike . . . Hosszu ruhát kapott!
Én Istenem? mily szívzorogva várta
E kimagasló, ünnepi napot . . .
Nem is hiszem — mondá, — hogy felvirradjon,
Oly soká lesz még . . . S lássa eljött mégis.
Igaz szívből, hogy köszöntöm hát én is
Bözsike, pardon: Erzsike kisasszony!

Jól esik magát ily boldognak látnom
Pedig a szívem bánat tölti be.
Mert lássa én nagyon-nagyon sajnálom
A kurta ruháskáját, Bözsikét!
Oh édes lányka, maga se kacagjon,
S ne örvendjen úgy a hosszú ruhának —
Vége az élet ragyogó karának
Bözsike, pardon: Erzsike kisasszony!

Oda minden, mi szép, mi szent, mi tiszta:
Az angyal-álmok, édes örömek.
Oh nem, nem hozza többé senki vissza
Mi kurta ruhájával elveszett!
Kalmár az élet! S bármi jót is adjon
Öröm és boldogság annak a bére.
A boldog gyermekornak vége-vége
Bözsike, pardon: Erzsike kisasszony!

Oda a himpor az üde virágról:
Megerintette az élet keze.
S bár szíve érez, szép szeme is lángol
Idegen vágyak költöztek bele.
Oda a meseország! . . . Ne kacagjon!
Mi ezután jön értékellen, talmi.
Az életben egy érdemes: meghalni
Bözsike, pardon: Erzsike kisasszony!

. . . Köszöntöm a hosszú ruhában, édes!
De ni, szememből fájó köny pereg . . .
Ne adjon rá . . . Emberi gyöngesség ez . . .
Oh én bolondos szívű, vén gyerek! . . .
Igazán restellem . . . Sirok . . . Bevallom . . .
De kérem, ne törjön pálcát felettem.
Fog még maga is sirni önfeláldozóan
Bözsike, pardon: Erzsike kisasszony!

Siliga Ferenc.

Szociális iratok a nép számára.

A szociáldemokraták néprontó iratainak ellensúlyozására s a keresztény magyarságnak szociális dolgokban való felvilágosítására a Szent-István-Társulat népszerű füzeteket bocsát ki. Ily irányú két füzetke most jelent meg a népiratok sorozatában, a melyekről elmondhatjuk, hogy valóban oly szükségesek a népnek, akár a mindennapi kenyér. Lelkészek, tanítók, jegyzők s mindazok, akik a nép hivatott vezetői, nagy kötelességet teljesítenek, ha ily könyvecskéket minél hamarabb juttatnak a nép kezébe. A két füzetke címei: Tudja-e, hogy mi a nyomor? (240. szám, ára 8 fillér) és Szent Vince apostola vagy a megtért szocialista (242. sz. ára 8 fillér).

Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében, Budapest, IV. Kecskeméti-u. 2.

A füzetkéik, árát levélbélyegeken is elfogadják.

TANÜGY.

Tanulmányuti kiküldetés. A közoktatásügyi kormány a siketnémák budapesti áll. intézetének 2 tanárát, Scholtz Lajost és Deschenszky Ferencet államköltségen külföldre küldte azzal, hogy tanulmányozzák Német- és Franciaország, Belgium, Hollandia és Anglia siketnéma-oktatásügyét s hogy résztvegyenek a siketnéma intézeti tanároknak e hó végén Edinburgban tartandó nemzetközi gyűlésén. Nevezettek tanulmányutjukat immár megkezdették s figyelmüket különösen a siketnémák tankötele-

zettségének és gyakorlati kiképzésének tanulmányozására szándékoznak kiterjeszteni.

Siketnémák felvétele. A siketnémák 8 évfolyamu budapesti állami intézetben a jövő tanévben több párhuzamos első osztály fog felállítani. A felvételek a folyamodás sorrendjében eszközöltetvén, indokolt, hogy az érdekeltek mielőbb küldjék be az intézet igazgatóságához felvételi kérelmeiket. Felvételt nyer az első osztályba vallásra, nemre és nemzetségre való tekintet nélkül minden 7—10 éves siketnéma és részleges hallással bíró gyermek. A felsőbb osztályokba olyan növendékek is felvétetnek, akik elemi népiskolai tanulmányaik közben siketültek meg. A szegényebb sorsu siketnémák az intézet részéről megfelelő eltartási segélyben részesülnek. Pályázati határidő július hó 28. Felvételi tájékoztatót és nyomtatványokat az érdeklődőknek díjtalanul küld az intézeti igazgatóság. (Budapest, VIII. ker. Mosonyi u. 8. sz.)

MULATSÁG.

Református dalestély. »A nagyvárad-újvárosi ref. egyházi énekkar« és »Református Kör« folyó évi augusztus hó 4-én, a Sport-téren (kellemetlen idő esetén a pavillonban) a »Református Kör« és »Énekkar« javára táncdal-egybekötött zártkörű dalestélyt rendez. A dalestély kezdete 8 órakor lesz. Belépő díj: Személyenkint 1 korona 20 fillér.

SPORT.

Csolnakázás a ligetben. A Nagyvárad-i Sport egyesület a Városliget Döry szigetét övező tavon a csolnakázási sport fellendítése érdekében nagy anyagi áldozattal beszerzett sandolinokat és társas csolnakot bocsájt a nap bármelyik időszakában a sport kedvelő közönség rendelkezésére. Városunk e fiatal egylete igazán a város közönségének ezen hiányzó közszükségletét elégíti ezen már szinte feledésbe ment testedző sport ág fellendítésével és éppen ezért dicséretre és pártolásra méltó a vezetőség ez irányú nemes törekvése. A csolnakázásért valóban méltányos díjak lettek megállapítva. Csolnak jegy személyenkint egy fél órára 20 fillér. Az egyleti tagok, azok családtagjai valamint igazolvánnyal ellátott tanulók és gyermekek pedig ugyancsak egy félórásra 10 fillért fizetnek. Értesülésünk szerint idény jegyeket is bocsájtott ki az egyesület 10 (tíz) és 5 (öt) korona árban.

TÁVIRATOK.

A bolgár királyság.

Budapest, jul. 20. Tegnap az a hír volt elterjedve, hogy Ferdinánd trónörökös lépéseket tett királlyá való megválasztása érdekében. Allítólag felkereste volna azokat a hatalmakat, melyek a berlini szerződést aláírták.

Merénylet a portugál királynő ellen.

Berlin, július 20. Lisszabonból jelentik, hogy a portugália királyné ellen Madrid közvetlen közelében merényletet intéztek. Amikor a királyné kíséretével automobilon sétakocsizásra indult, a tömegből, mely a királyné kikocsizását nézte, hirtelen köve- röpültek az

az automobil felé. A királynét egy nehéz kő megsebesítette.

Villamos kivégzés.

London, július 20. A gyilkosság miatt halálra ítélt Witte Henriken tegnap hajtották végre a halálos ítéletet a legmodernebb kivégzési eszközzel, a villamos székkal. Az elíteltet mikor a villamos székbe ültették 1450 volta erejű áramot bocsátottak rá. A gyilkosnak azonban semmi baja sem történt. Az áramot másodsor is megeresztették, Witte ezt is kiállotta minden sérülés nélkül, mire még erősebb áramot bocsátottak meg. Ettől az áramtól az elítelt testén lángnyelvek jelentek meg s a test teljesen összeégett, minek következtében beállott a halál.

Tisza István gőzös elpusztult.

Budapest, július 20. A keleti tengerhajózási társaságnak *Tisza István* gőzöse, amely néhány nappal ezelőtt épületfával elindult Konstantinápoly felé, az uton légénységével együtt elpusztult. Ezt a hírt még nem erősítették meg.

Katonai lázadás Koreában.

London, július 20. A koreai katonaság fellázadt s megtámadta a japán rendőrséget. A rendőrök ellentálltak, azonban pár sortűz után kénytelenek voltak menekülni. A katonák ez után a csőcselék támogatásával megtámadta a japán városrészt, innen azonban a segítségül hívott japán katonaság visszaverte őket.

NYILTÉR.

Tisztelettel van szerencsém Nagyvárad vár és Biharvármegye igen t. evő közönségének becses tudomására hozni, hogy eddigi **Kern és Petrovics** társas cégünkben **Kern S. Ödön** ur a mai napon barátságos uton megvált, én azonban az üzletet továbbra is **Petrovics Mihály**, törv. bej. cég alatt megtartom. Remélve, hogy cégünkkel szemben eddigi tanusított nagybecsű bizalmukat részemre és továbbra is fenntartják, ígérem, hogy én is csak azon leszek, hogy e kitüntetésre magamat még érdemesebbé tegyem. Szives pártfogásukért ismételtelen esedez

kitűnő tisztelettel

Petrovics Mihály,
fűszer- és csemege kereskedő
Fő utca Weiszlovits-ház.

Tisztelettel értesítem a n. é. közönségét, hogy **Kern és Petrovics** törv. bej. fűszer és csemege kereskedő cég kötelékéből 1907. jul. 20-án kiléptem.

Amidőn az irántam tanusított bizalmáért, pártfogásáért és jó indulatáértálás köszönetemet nyilvánítom, egyben kérem azt cég utódomra, **Petrovics Mihály** urra is átruházni, kinek minden igyekezete oda fog irányulni, hogy azt ki is érdemelje.

Kiváló tisztelettel:

Kern S. Ödön.

Dr Spitzer Márton
fogorvos
hazaérkezett és rendeléseit megkezdette.

Ma, vasárnap délelőtt 10-től 1 óráig a

BAZÁR vendéglő
kerthelyiségében
a 37-ik gyalogezred zenekara
hangversenyt rendez.

Kérem a n. é. közönség eddig irányomban tanusított b. pártfogását.

Tisztelettel

Szauer Kálmánné,
vendéglősnő.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves **Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.**

KÖZGAZDASÁG.

A ragadós száj- és körömfájás.

A Bihar megyében is erősen uralkodó száj- és körömfájás megszüntetése ügyében a földmivelési miniszter most körrendeletet intézett minden vármegye és város törvényhatóságához. A rendeletben utasítja a hatóságokat, hogy az állat állomány megvédése érdekében az uralkodó állatbetegség megszüntetése végett a szükséges óvintézkedéseket tegyék meg. E körrendeletben többek között a következőket rendeli el a miniszter: Minthogy a beteg állat teje alkalmas a betegség terjesztésére, elrendelem, hogy a fenntartott tejgyűjtő telepekről a sovány tej csakis előzetes felforralás után hozható forgalomba. Ez a rendeleti rész igen célszerű és hasznos volna, ha kellő szigorral is lenne megtartva annak foganatosítása illetőleg ellenőrzése. A miniszter e rendeletben értesíti a megyéket, hogy az említett betegség gyógyításánál kiváló egyéneket jutalmazni is fogja. A miniszteri rendeletre hozandó alispáni intézkedést a főispán ellenőrzési jogánál fogva magához kérte.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, július 20.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Értéktözsde.

Budapest, július 20.

Osztrák hitelrészvény	— —	651.50
Magyar hitelrészvény	— —	750.25
Leszámitoló bank	— —	492.—
Rimamurányi	— —	54.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	— —	660.25
Közuti vasut	— —	542.75
Városi villamos vasut	— —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 július 20-án.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	111.20
Magyar koronajárdék 4%	— — —	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	95.50
Magyar nyeremény sorsjegy-kölesön	— — —	189.—
Tisza szab. és mezőgazd. sorsjegy-kölesön	— — —	144.—
Osztrák járdék papírban	— — —	97.25
Osztrák járdék ezüstben	— — —	98.25
Osztrák járdék aranyban	— — —	116.—
Osztrák korona járdék	— — —	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	18.15
Magyar hitelbank részvény	— — —	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	652.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	— — —	660.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	19.12
Német birodalmi márka	— — —	117.77
London vista	— — —	240.67
Páris vista a	— — —	95.20
70 márkás arany	— — —	23.52

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Cz. T. Helyben. Hoványi Kornél, a Szabadság segédszerkesztője a nagyváradi Hoványi-családdal semmi rokonságban nincsen.

A szerkesztésért felelős
Dr. VUCSKIS GYULA.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok

Ellátó Szövetkezete

„Juh-turó”
gyára.

Marosvásárhely.

Ajánlja legjobb minőségű
székely-csemege és munkásturó készítményeit.
Főraktárak: Marosvásárhely, Budapest.

Férfi gyapju szövetek gyári raktára.

Leitner Márton

Nagyvárad

legnagyobb

divatháza

Zöldfa-utca 5. sz. (Saját ház.)

Telefon helyi és vidéki 113.

Eladás nagyban és kicsinyben.

Ajánlja fővárosi mintára berendezett
dusan felszerelt áruházát.

Vászon, damast-árak, női és férfi fehérneműek.

Menyasszonyi kelengyék külön osztálya.

Mindennemű szőnyeg, függöny és

Linoleum. Női divat costüm kelmék,
grenadin és pouplin.Eredeti *sweici batiszt* és vászon himzett
ruhák, diszitési cikkek és bélék-árak.Minden darabon feltüntetve a
szolid szabott ár.

101

Különlegességek minden divatcikkben folyton érkeznek.

Az első nagyváradai műbutorgyár

16 üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttmann-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó
saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani.
Bárminemű butorokat kezesség mellett
saját gyáramban készítek.Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel
szolgálok díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor

butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő utca 8. sz. Széchenyi szállodá-
val szemben.Állandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 20Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.
Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Hirdetmény.

Óvadékkal rendelkező
pénzbeszedő

felvételik.

Ajánlatok alulírt pénz-
intézetnél nyújtandók be.Magyar Bank Részv.
Társaság.

147

MENTŐSZEKRÉNYEK

JUTÁNYOSAN BESZEREZHETŐK

TURAI LAJOS

KÖT- és ILLATSZERTÁRÁBAN

119

Nagyvárad, Fő-utca 9. (volt Bartsch-féle ház.)

Mezey János és Társa

Csordás Testvérek utóda.

Ajánljuk háztartási cikkek beszerzésére új árukkal dusan
felszerelt

fűszer- és csemege kereskedésünket

Szent László-tér, nagyváradai takarékpénztár épületben,
hol minden fenti körzetbe eső élelmi cikkek, csemegeárak,
borok, friss löltésű ásványvizek a legelőnyösebben bevásárol-
hatók.A befőzési idény alkalmából felhívjuk a t. közönség b. figyelmét
pergament-papir, zsineg, parafa-dugas stb. a gyümölcs conserválás-
hoz szükséges áruinkra, nemkülönben a t. gazdaközönség b. figyelmé-
mébe ajánljuk aRaffiát ojtó pamutot permetezéshez szükséges
kékkő (rézgalic) raktárunkat.

Idei csurgatott akác méz.

Naponta friss tea vaj.

Két jó nevelésű fiu
tanulóul felvétetik.

Tisztelettel

Mezey János és Társa

Telephon szám 249.

40

Uj fényképészeti és festészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE

fényképészeti és
festészeti műterme

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen ujonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Györfi-ház)

megnyílt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Aláírási felhívás.

a Magyar Takarékszövetkezet első évtársulatába való belépésére.

Az évtársulat kezdődik 1907. évi július hó 1-én és tart 1910. évi június hó 30-ik napjáig. Mibelyt 1000 üzletrész jegyezve lesz, az évtársulat megalakul.

A szövetkezet célja: több apróbb betétek útján való takarékosra buzdítani, a tagok esetleges hiteligenyit a legjutányosabban kielégíteni és az igénybe vett hitel visszafizetésére könnyű módot nyújtani.

A szövetkezet tagja lehet bárki, aki magát arra kötelezi, hogy a szövetkezet pénztárába három éven át hetenkint legalább 20 fillért befizet. A szövetkezet tagja a teljesített befizetések négyötöd részét minden kezes nélkül bármikor kölcsön veheti.

Egy üzletrész **hetenkint 20 fillér** befizetésére kötelez. Az aláírás alkalmával az első heti részlet és minden üzletrész után 5 fillér üzleti költség fizetendő be.

A Magyar Takarékszövetkezet tagjai kényelmére azt az újítást hozza be, hogy a befizetések eszközlése céljából nem kell az intézet helyiségébe hétről-hétre feljönniök, am tetemes idővesztéssel jár, mert a szövetkezet (óvadék mellett alkalmazott) pénzbeszedője minden héten felkeresi a tagokat lakásukon, hogy a heti befizetés összegét átvegye s azt az alapszabályokban előírt módon nyugtázza.

Nagyváradon, 1907. évi június 1. napján.

A Magyar Takarékszövetkezet alapítói.

A szövetkezet a **MAGYAR BANK** r. t. helyiségében székel (Fő-utca, Bazár-épület.)

Biharmegyei Takarékpénztár.

Utazási és fürdőidény
alkalmából

megőrzés végett elfogadunk

Értékpapirokat

Betéti könyvecskéket

Értéktárgyakat

Ékszereket

Csomagokat és dobozokat (lepecsételve)

Saját betéti könyvecskéinket díjtanul

Az átvett tárgyakról **elismervényt**

adunk — és **mérsékelt** őrzési díjat

számítunk.

Biharmegyei Takarékpénztár

Kossuth Lajos-utca.

155

Dr. Rác Ödön
Sanatoriuma és
vizgyógyintézete
(ezelőtt Politzer-féle)

Nagyvárad, Szilágyi-Dezsh-utca, 7. szám.
Telefon 693

Bejáró és bennlakó betegeknek egész éven át nyitva. (Fertőző és elmebetegek kivételével.) Vizgyógyászok, villanygyógyászok, villanyfürdők, szénsavas-törpefenyő. Asványfürdők, forró légtelítés, gőz szekrény, póstyóni iszapkúra. Inhalatciók. Vibrációs masszázs. Soványító és hizó kúra.

Javalva: Idegesség, kimerültség minden neme, gyomor, bél-, szív-, tüdő és légzőszervek bántalmái, izületi-, izom-, idegcsúznál kitűnő gyógyeredmények.

Állandó orvosi felügyelet.
Olcsó árak. Pensio (lakás és ellátás) naponta 3-5-7 korona.

Prospektus és felvilágosítással szívesen szolgál

Dr. Rác Ödön,
az intézet tulajdonosa és vezetője.

130

HIRDETESEK
jutányos árban felvételnek a
„TISZÁNTÚL”
kiadóhivatalában.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és ur-

— — — divat üzlete — — —

Telefon 516.

Nagyvárad, Fő-utca.

5

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**
pótléka

egy régióknak bizonyult háziszert, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghűléseknél, bedörzsölésképpen használva.

• Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegyével és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozban van csomagolva. Ára üvegekben K -80, K 1.40 és K 2.- és úgyszólván minden gyógyszerárban kapható — Főraktár: Török József gyógyszerész, Budapest.
Dr. Richter gyógyszerháza az „Arany országhoz”.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi sz. átküldés.

Vérszegényeknek

idegeseknek, sápkórosoknak, neurastheniásoknak, női bajokban szenvedőknek páratlan hatású gyógyfürdő

Radna-Borberek

vasas fürdő

Besztercze-Naszódvármegyében.

Klimatikus hely, őstenyő környezet, subalpin klíma. Hideg és meleg fürdők. Vasas és szénsavas források.

Előidény június 15-től július 5-ig.

Előidényben a szobák árából 20 százalék engedmény.

Felvilágosítással szolgál: a fürdőbérletőség, Besztercén, Mihály-utca 18., június 15-től Radna-Borbereken. 61

Papi ruhák.

Mint néhai Lobotka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorodom a nagyságos- és föltisztalódó papság becses figyelmét Kisfürdő-u. 17. sz. alatti saját házámban megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak színtartó, erős, jó szövetből való elkészítését jutányos árban vállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakszerű előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

Nagyvárad, Fürdő-utca 17. szám.

40

Több lakás kiadó

november 1-től

a nagyváradai Katholikus

Legény-Egylet házában,

Teleky-utca 18. szám alatt.

Utcára tágas üzlethelyiség.

Emeleten kényelmes lakosztály.

Udvarban kétszobás lakás.

161 Pincehelyiségben tágas műhely.

Értekezni lehet: Körös-utca 4. szám a. egyeteli Igazgatónál.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
szines műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány. ❖

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-BÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hirt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várákozásoknak, melyeket a kiadóársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek irták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A **gazdát** rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékozást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A **tanúgy munkásai** a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyernek. A nagyközönség leg-
szélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szak-
mákban működőket pedig közlőrl érdekli
a közlekedés eszközeiről, a hadászati tech-
nikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról
stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás,
drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv
olvasása útján eleven fogalmakká válnak az
olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szer-
zők nevei:

Energia: Schimanek Emil.

Bányászat: Litschauer Lajos.

Kohászat: Gálócsy Árpád.

A fémek megmunkálása: Kandó
Gyula.

Motorok és emelőgépek: Kármán
Tódor.

A közlekedés eszközei: Gondos
Viktor.

Pósta: H. Henyey Vilmos.

A fény a tudomány szolgálatában:

Karvázy Zsigmond.

A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.

A technika a hadviselés szolgálatában.

M. Müller Hugó

Faipar: Gaul Károly.

Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.

Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.

A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.

Gazdasági gépek: V. Markhót Jenő.

Gazdasági termékek ipari feldolgozása:

Kosutány Tamás.

Elektromosság: K. Liphay

Károly.

Telegrafia és telefonia: Hollós

József.

Zárószó: Méray-Horváth

Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő
könyvekből fog állani:

I. A Technika Vivmányai

II. Az Ember

III. A Világgyetem

IV. A Föld

V. Az Élők Világa

VI. A Társadalom

A második sorozat, hat
kötetben, tartalmazni
fogja a történelmi, iro-
dalmi és művészeti
ismereteket és az első
sorozat teljes befejezése
után fog megjelenni.

Egy még kevéssé használt üzemben levő két lóerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

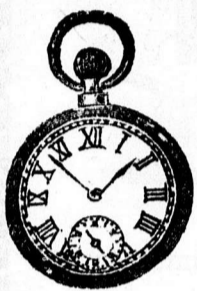
Brünn-königsfeldi gépgyár

ajánlja kitűnő szerkezetű benzin- és petróleum motorait, kis ipar, takarmánykamrák, víztelepek, stb. részére 2—30 lóerőig, benzin lokomobilokat és benzin-lokomobilos cséplőkészleteket, legolcsóbb üzemi szívó gázmotorok.

Kerületi képviselő: **Hinsenkamp Ernő, NAGYVÁRAD,**
Szent János-utca 12. sz.

Arjegyzők ingyen és bérmentve. Elsőrangú gyártmány!

146

Értesítés.

Ár frt

Egy duplafedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra . . .	19.—
Egy duplafedelű omega óra	13.50
Egy duplafedelű ezüst óra pontosan regulázva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—, cylinder szerkezettel	6.50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplafedelű nikkel óra	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség	5.—
Egy iroda óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszerek bámulatos olcsó áron kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Színház-utca, 4. (Adorján-ház.)
Kossuth-utca, (Káptalan-ház.) 71
Bihar-kávéházzal szemben.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alaptőke 1,000.000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alaptőkéjének két millió koronára leendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek **elővételi joggal bírnak** olyformán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre fentartatik. E vételárban a kiállítási díj és illeték már belefoglaltatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzletredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5% kamatot térít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk a részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bebiztosítva f. évi **július 15-ig** gyakorolják ugyanakkor a régi részvényeiket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés vagy a pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenként 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adunk ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és a kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag értekeiben maradnak alapszabályaink 10. §-ának a későbbi módosításokra vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1907. június 3.

Központi Takarékpénztár
Részvenytársaság Igazgatósága.

107

BIZTOS ALAP

ANDRÉNYI
NAGYVÁRAD
SEC

ÜDÍTŐ FRISZ SZAKBÁBEREK
ZAMAT ELISMERÉSE.

HASZONÁNYOS FRANCZIA MÓDSZER. REMEK ILLAT. KIVÁLÓ APRÓ GYÖNGY.

NAGY CSODAL MÉRLEGELT BORK. SZAKSZERŰ KEZELÉS. BÉKÉSMERETES GONDOSZÁS. SAJÁT MINTA-SZER. SZÖLŐBIRTOK.

Kapható minden elsőrangú vendéglőben és kávéházban.

Báró KOZMITZA MIKLÓS (ezelőtt Mattoni H.)

Erzsébet Királyné Sósfürdője Budapest-Kelenföld.

Telefonszám 40—84. Ezen fürdőgyógyhely — mely külföldön női bajokban, továbbá alhasi és általános vérbőségben, verőcéri pangások esetén, mű- és lépbajokban, aranyérben nemcsak hazánkban, de a külföldön is unikumot képez. — az új tulajdonos által óriási áldozatokkal egészen újonnan renoválva és bővíttve, gőzfűtés-el és vilamos világítással, zárt és üvegezett fürdőfolyosóval, női pihenő helyekkel lett ellátva, de a 3 vendégépületben a vendégszobák is legszebben és legkényelmesebben lettek berendezve, úgy hogy ezen gyógyhely nemcsak a nyári idény alatt, hanem

egész éven át, tehát télen is használható.

Az ivókúra ingyenes és tekintetben a keserűvíz-források legjobbjai, a Király, Deák Ferenc, Szent-István, Erzsébet királyné források vizei állanak a t. cz. közönség rendelkezésére.

A vendégszobák árai mérsékeltek.

A t. cz. közönség szórakozására szolgálak: fürdő zene naponta délelőtt 9—11 óráig, délután 4—5 óráig; továbbá a társalgó teremben az összes napilapok és illusztrált heti lapok, könyvtár és zongora.

A fürdőben állandóan egy női orvos látja el az orvosi teendőket.

A vendéglő Takács János vendéglősnek fővárosszerte ösmert kitűnő vezetése alatt áll.

Villamos és telefon-állomás. Prospektus kívánatra postafordultával bérmentve küldetik.

Legjobbak
a
Moskovits
cipők.
Kossuth-utca 5.

Pénz!

Olcsó
tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy *bérletét* a legsikeresebb eredménnyel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza

Faludi Ignác,

olt takarékpénztári titkár,
bankbizományi és hitelforgalmi iroda
Nagyvárad, Mészáros-utca.
Telefon szám 424.

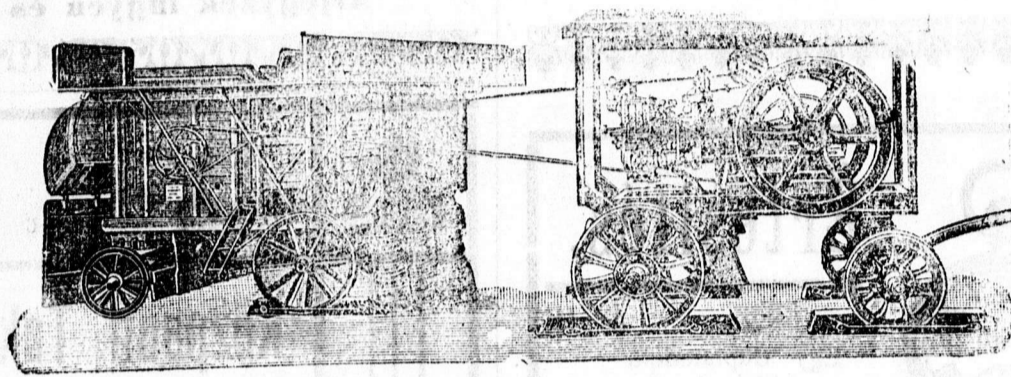
27

Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitünő hirnévnek örvendő benzin lokomobiljait benzin lokomobilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.

1-2 fillér üzemköltséggel. Elismert elsőrendű gyártmány! Szolidtömör kivitel!
Kitünő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és arjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

14

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A Nagyvárad Felső Keresk. Iskola,

melynek érettségi bizonyítványa **egy éves önkéntes katonai szolgálatra** jogosít s melynek **eddig végzett 619 növendéke** elsőrendű kereskedelmi, gyári, bankári és pénztári cégeknél posta-, távirdai-, vasuti-, pénzügyi-, törvényhatósági és egyéb közhivatalokban nyert kiváló alkalmazást. 1907. szeptember hó 1-én nyitja meg 20-ik évfolyamát.

Az intézet 1906—907-ik tanévben, 136 tanuló látogatta, közöttük 70 vidéki. Vidéki tanulóknak jó családoknál való elhelyezése ügyében az iskola igazgatója, dr. **Kováts S János** ur legnagyobb készséggel jár a szülők kezére.

Az 1907—908-ik iskolai évre a beiratások folyó évi június hó 30-án s július hó 5 első napján eszközöltenek.

Minden egyéb tudnivalóról **Tájékoztatónk** ad bő felvilágosítást, amelyet levelezőlapon nyilvánított kívánatra az iskolaigazgató (lakik az iskolaépületben, Deák Ferenc-utca 3. szám.) azonnal megküld. Nagyvárad, 1907. június hóban.

Reismann Mór,

a fentartó testület tagja.

Dr. Hoványi Géza,

iskolabizottsági elnök.

140

Haász Manó Nagyvárad, Zöldfa-u. elején,
kézmű- és divatáruháza

Figyelem.

Seson végén vagyunk s így minden nyári cikk igen olcsó árban lesz
eladva.

Delain, batiszt blousokra való sefir és karton maradékok félárban.

98